

6. Bubnova D.V. (2007). *Metodyka navchannia dilovoho spilkuvannia anhliiskoiu movoiu studentiv starshykh kursiv vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv* [Methodology for teaching the English language course for senior students]: dyss. kand. ped. nauk: 13.00.02. Sevastopol, 236 s. [in Ukrainian].
7. Globalizatsiya angliyskogo yazyka v mire [Globalization of the English language in the world] (2019). URL: <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/angliiskiy-yazyk/library/2019/03/19/globalizatsiya-angliyskogo-yazyka-v> (data zvernennia 20.09.2021).
8. Dehtiarova Yu. V. (2006). *Metodyka navchannia studentiv vyshchykh nemovnykh navchalnykh zakladiv chytannia anhliiskoiu movoiu dlia dilovoho spilkuvannia* [Methods of teaching students of higher non-language educational institutions to read in English for business communication]: avtoref. dys.kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 22 s. [in Ukrainian].
9. Kursy [Courses] (2021). URL: <https://classroom.google.com/?authuser=0> (data zvernennia 20.09.2021).
10. Lyshe 21% ukrainskykh pratsivnykiv dobre volodiiut anhliiskoiu movoiu – PRO IDEI [Only 21% of Ukrainian employees are fluent in English – PRO IDEAS] (2021). URL: <https://proidei.com/englishdom-1709/> (data zvernennia 20.09.2021).
11. Moya shkola [My school] (2021). URL: <https://app.moiashkola.ua/> (data zvernennia 20.09.2021).
12. Moya shkola v online [My school online]. URL: <https://cifra.school/> (data zvernennia 20.09.2021).
13. Pluhatarova O. I. (2011). *Vykorystannia Internet-kontentu pid chas vyvchennia anhliiskoi movy (metodychny aspekt)* [Use of Internet content when learning English (methodological aspect)]. *Anhliiska mova ta literatura*. Nr 10. Pp. 8–12 [in Ukrainian].
14. Tarnopolskyi O. V. (2007). *Successful Presentations (Uspishni prezentatsii)* [Successful Presentations]. Posibnyk dlia navchannia dilovykh prezentatsii anhliiskoiu movoiu studentiv ekonomichnykh spetsialnostei. Kyiv: Lenvit. 135 s. [in Ukrainian].

Chahrak N. I., Zhumbei M. M., Kopchak L. V. Use of electronic didactic resources in teaching English language business course

English is the world universal language, and it is of great importance for communication in trade, industrial, diplomatic relations. The academic paper provides current statistical data on the use of the English language in the world. The importance of mastering English as a means of international business communication has been proven. It has been determined that the method of teaching a business English course has certain features that should be considered when preparing and conducting classes. The international spheres of business, economics, politics, etc. pose new challenges and new goals for the teacher and the student. Their achievement is ensured by analyzing situational data and the creation of an environment that would reproduce the modern professional environment as closely as possible, requiring an appropriate level of proficiency in a foreign language. It has been noted that electronic didactic resources, as a training tool, perform the function of a catalyst in digestion of material and improve the quality of the educational process. In the course of the research, the psychological factors providing a high level of student motivation and forming the appropriate priorities in the direction of professional growth have been analyzed. A selection of didactic electronic resources (web pages of English-language newspapers and their pages on social networks, Kahoot, British Council) has been proposed, in particular, on the basis of platforms for use during teaching a business English course. It has been revealed that when using didactic resources, it is important to assess the level of language proficiency of the student / listener. Consequently, it is necessary to refer to the international standards CEFR (Common European Framework of Reference) for the Assessment of the level of foreign language proficiency, which establishes uniform standards that are applied to determine language competence around the world. The conclusion has been made that teaching an English business course should be aimed at the formation of motivation, cognitive interest, development of communication skills and background knowledge, social-cultural and intercultural competences. When choosing didactic electronic resources and methods of their application, it is important to focus on their practical orientation for the effective integration of future professionals into the business environment.

Key words: English language, business course, didactic electronic resources, competence, speaking, writing, listening, reading, watching video materials.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.41>

Чепелевська М. М., Гуревич Р. С.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Проведено аналіз сучасних вимог до якості професійної підготовки фахівців у туристичній галузі. Зазначено актуальність професійної підготовки фахівців сфери туризму. З огляду на досвід вітчизняних учених, визначено основні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму. Акцентовано увагу на підготовці кадрів, так як професіонали є дефіцитом на ринку. Зазначено, що одним зі шляхів розв'язання цієї проблеми є практична підготовка кадрів з туризму зі школи. Обґрунтовано роль ступеневої освіти професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі. Виявлено й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки спеціалістів для сфери туризму: цілісний підхід до змісту освіти й професійної підготовки. Особливістю формування змісту навчання кадрів для сфери туризму є орієнтація їх на світовий досвід теоретичної і практичної професійної підготовки, формування ієрархічного рівня туристської діяльності відповідно до рівнів зайнятості у сфері туризму. Основною проблемою підготовки туристичних кадрів є недостатність або й загалом відсутність у випускників вищих навчальних закладів практичних навичок у туристичній сфері, так як слабкий рівень співпраці з туристичними фірмами. Проведено дослідження процесу аналізу запитів фахівців до вимог якості освіти. При підготовці фахівців туристичної галузі необхідно ство-

рювати більш тісний зв'язок між навчальними закладами, де відбувається підготовка, і підприємствами, так як ці сторони зацікавлені в якійсь підготовці фахівців з туризму. Розроблено механізм реалізації професійної підготовки фахівців у туристичній галузі, який дає змогу реалізувати на практиці системну інтеграцію підходів, що забезпечить формування професійної компетентності, мотивацію навчання та швидку адаптацію випускників у туристичній галузі. Якість підготовки кадрів у туристичній галузі є досить гострою, проблема потребує подальшого дослідження й пошуку найоптимальніших варіантів розв'язання.

Ключові слова: фахівець, туристична галузь, механізм, професійна підготовка, здобувач вищої освіти, школа, університет, опитування.

Кожна країна для покращення розвитку туристичної індустрії розробляє свою систему освіти в туризмі, яка б відповідала вимогам ринку праці. Роль туризму для розвитку національної економіки важко переоцінити, разом із тим туристична галузь має об'єктивні передумови свого розвитку, що склалися на підставі історичних, географічних, культурних та економічних чинників. За допомогою туристичної галузі можна подолати соціальні проблеми. З її розвитком створюються нові робочі місця, оновлюється інфраструктура міст, об'єктів, поліпшується платіжний баланс країни. Багато країн світу поповнюють економічний фонд завдяки розвинутій туристичній галузі. Сьогодні актуальною є підготовка фахівців для сфери туризму, так як від їхнього професіоналізму залежить якість виконання роботи. Сучасність вимагає працівників, що не просто мають освіту, а працівників компетентних, здатних приймати професійні рішення. Сьогодні вища освіта для підготовки фахівців у туристичній галузі потребує покращення. Для її вдосконалення необхідно проводити систематично маркетингові дослідження, щоб знати, що хочуть здобувачі вищої освіти, які запити працівників у туристичній галузі.

Дослідження проблеми формування підходів до підготовки фахівців сфери туризму, механізмів і стратегічних досягнення цілей здійснювало в наукових працях багато українських і зарубіжних і практиків, а саме: О. Амоші, І. Балабанова, М. Біржакова, В. Федорченко, Н. Ничкало, І. Зорін, І. Зязюн, В. Квартальнов, Л. Лук'янова, Т. Сокол та ін.

Мета статті – проаналізувати сучасні вимоги до якості професійної підготовки фахівців у туристичній галузі.

Фахівці сфери туризму на освітньому рівні свого становлення мають оволодіти необхідним переліком компетенцій різного класу, насамперед професійними, й отримати їх підтвердження через присвоєння відповідної кваліфікації. У подальшому їхньому житті, на етапі працевлаштування, це допоможе самостійно застосовувати окремі елементи знань і вмінь, поєднувати їх залежно від конкретної ситуації або проблеми, нарешті, стати “професіоналами”. Конкретизація професійних компетенцій для фахівців сфери туризму потребує подальшого вдосконалення. При формуванні професійних компетенцій у студентів – майбутніх працівників туристичної сфери – варто враховувати поетапність як важливу педагогічну умову. Підвищення якості кадрового забезпечення й наявність рекреаційно-туристичного потенціалу нашої держави дадуть змогу Україні вийти на нові ринки та світові рівні.

Сьогодні процес ефективної професійної підготовки фахівця у ВНЗ тривалий, складний і дуже змінний, урахувавши мінливість середовища. Цей процес включає принципи, цілі, зміст, методи, форми, засоби навчання; учіння, викладання, навчання; курси, цикли дисциплін, засвоєння частин дій і діяльності, компетенції. Необхідно розуміти, що для підготовки фахівців у туристичній галузі потрібно вкладати багато ресурсів, які необхідні для формування професіоналів (рис. 1) [1–5].

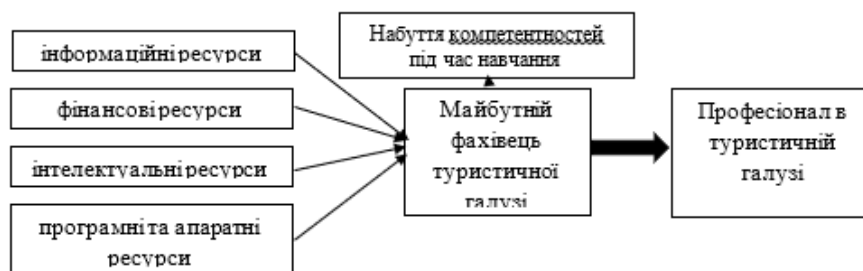

Рис. 1. Процес формування професіоналу в туристичній галузі

З рисунка 1 зрозуміло, що для формування професіоналу необхідно вкладення певних ресурсів. Крім цього, зрозуміло, що необхідно проводити підготовку професіоналу зі школи, упроваджуючи при цьому додаткові заняття зі спеціалізованих предметів, наприклад, географії, психології, іноземної мови.

Тобто використовувати ступеневу освіту починаючи зі середньої освіти (рис. 2) [2–4].

На підставі аналізу літератури при розробці механізму професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі використовувалися такі методичні підходи [3]: компетентнісний, системний, аксеологічний, диференційований.

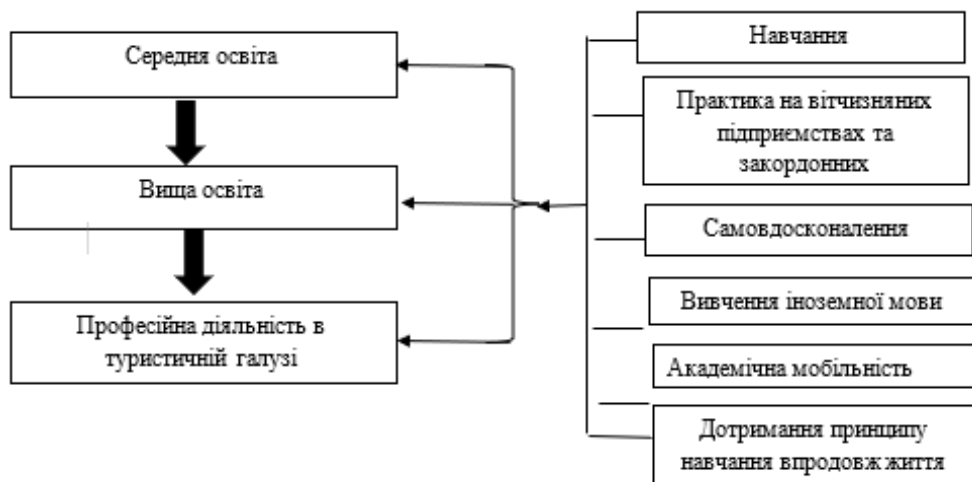

Рис. 2. Ступенева освіта професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі

Компетентнісний підхід дає змогу обґрунтувати структуру компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців у туристичній галузі (соціально-особистісні компетенції, організаційні, економічні компетенції, загальнонаукові, загальнопрофесійні та спеціальні компетенції).

Системний підхід дає змогу розглядати весь процес навчання як систему, яка складається зі складників готовності майбутніх фахівців до професійної роботи в туристичній галузі, на яку впливають зовнішні, внутрішні зв'язки системи та її структурні елементи.

Аксіологічний підхід дав змогу розглядати майбутніх фахівців у туристичній галузі як креативну особистість, яка здійснює діяльність з високою та стабільною продуктивністю, відображає високий рівень особистісно-ділових і професійно важливих якостей.

Диференційований підхід дав змогу розробити навчально-методичне забезпечення молодших спеціалістів, бакалаврів, магістрів. При проведенні занять ураховані психолого-педагогічні особливості.

На рисунку 3 наведено процес проведення аналізу запитів майбутніх фахівців до вимог вищої освіти [2].

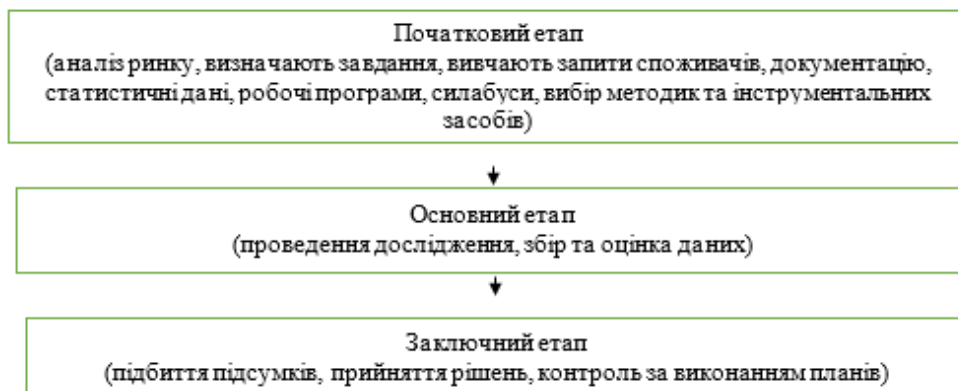

Рис. 3. Процес проведення аналізу запитів фахівців до вимог якості освіти

Механізм формування професійної підготовки фахівців у туристичній галузі описує процес підготовки професійної компетентності цілісним образом, а це означає, що в ній ураховується логіко-змістова сторона навчання та послідовність у часі. Перший етап, згідно з рис. 3, полягає в аналізі компетентності фахівців, ринку та запитів сучасного кваліфікованого спеціаліста.

У другому етапі проводимо збір інформації. Нині найоптимальнішим і менш затратним є анкетування. Для анкетування розроблена анкета. Щоб провести анкетування, визначили цільову аудиторію – це школярі-випускники, здобувачі вищої освіти, працівники туристичної галузі. Щоб вибірка була репрезентативною, розрахували статистично допустимий розмір вибірки з генеральної сукупності з довірчою ймовірністю 0,95 (ймовірність помилки в 5 випадках на 100) і з помилкою, що не перевищує 5%. Згідно з проведеними розрахунками, встановлено, що чисельність вибірки має становити 384 особи з 25770931 осіб (усе доросле населення України у 2018 р.). В опитуванні взяло участь 409 осіб. Опитувальник було розміщено в мережі Інтернет через додаток Google Forms і розповсюджено по громадських групах у соціальній мережі Facebook. Опитування проводили експертною групою за допомогою раніше розробленої анкети для оцінювання якості професійної підготовки фахівців у туристичній галузі [1–5].

Аналіз наведеного на рис. 4 розподілу відповідей респондентів.

Рис. 4. Результати розподілу відповідей на питання анкети

З рисунка 4 видно, що респонденти враховують якість отриманих освітніх послуг (63 %), а ціна впливає на споживчий вибір меншою мірою; лише 36 % громадян вважають, що від професіоналізму викладачів залежить якість підготовки фахівців у туристичній галузі, а решта респондентів ставляться нейтрально (64 %); респонденти усвідомлюють досить низький рівень підготовки кадрів у туристичній галузі; лише близько 20 % споживачів схильні самовдосконалюватися.

Більше половини респондентів (61,9 %) відповіла, що лише інколи вивчають додаткову літературу, 16 % узагалі цим не обтяжуються.

Зріз відповідей на питання анкети показав досить тривожну картину: суспільство схильне навчатися без урахування важливих факторів, що може вплинути на якість професійної підготовки фахівців у туристичній галузі. Причин тому чималоб байдужість, необізнаність, неухважність, низький рівень доходів та інші причини. Усе це створює сприятливі умови для зниження професіоналізму майбутніх фахівців. Тому необхідно розробити механізм, який продемонструє концепцію неперервної туристської освіти, починаючи від середньої освіти й закінчуючи працівниками туристичної галузі, формуючи при цьому ступеневу освіту в туристичній галузі з урахуванням основних факторів.

На третьому етапі необхідно підвести підсумки проведеного аналізу. Стає зрозумілим, що система професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі мусить задовольняти потреби туризму у кваліфікованих кадрах на рівні сучасних і перспективних вимог, так як існує нерозривний взаємозв'язок надання послуг і споживання, який визначає багато видів туристичної діяльності. Фахівець, який надає послугу, стає її невід'ємною частиною, тому для туризму необхідний професійний персонал. Потреба у формуванні людини майбутнього тисячоліття – це серйозний виклик світовій системі освіти. Наскільки ясно й адекватно ми зможемо визначити й реалізувати нову технологію навчання та його дистанційні форми, що поліпшують якість і збільшують масовість освіти, настільки продуктивно вітчизняна школа освіти виконає це історичне замовлення створення в нашій країні нового громадянського суспільства

При розробці механізму буде враховано академічну мобільність, обмін досвідом і моделями підготовки для вироблення спільних підходів і критеріїв, принцип навчання впродовж життя й володіння ключовими компетентностями.

На рисунку 5 відображено механізм реалізації професійної підготовки фахівців у туристичній галузі [1–5].

Висновки. Отже, механізм професійної діяльності дає змогу реалізувати на практиці системну інтеграцію діяльнісного, особистісно орієнтованого й компетентнісного підходів, яка при чіткій розробці основних видів діяльності у вигляді професійних завдань і якостей особистості з урахуванням перспектив розвитку галузі економіки забезпечить формування професійної компетентності, мотивацію навчання та швидку адаптацію випускників ВНЗ у туристичній галузі. За такого підходу механізм реалізації професійної підготовки фахівців у туристичній галузі – це аналог його професійної діяльності, що відображає цілі та зміст підготовки. Завдання професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі у вищих навчальних

зкладах направлені на формування в здобувачів мотивації на самоактуалізацію в професійній діяльності. Професійна підготовка майбутніх фахівців для сфери туризму – це важливий процес отримання студентами відповідних спеціальних знань, набуття вмінь і практичних навичок, що дадуть змогу сформувати висококваліфікованого, конкурентоспроможного спеціаліста для туристичної галузі

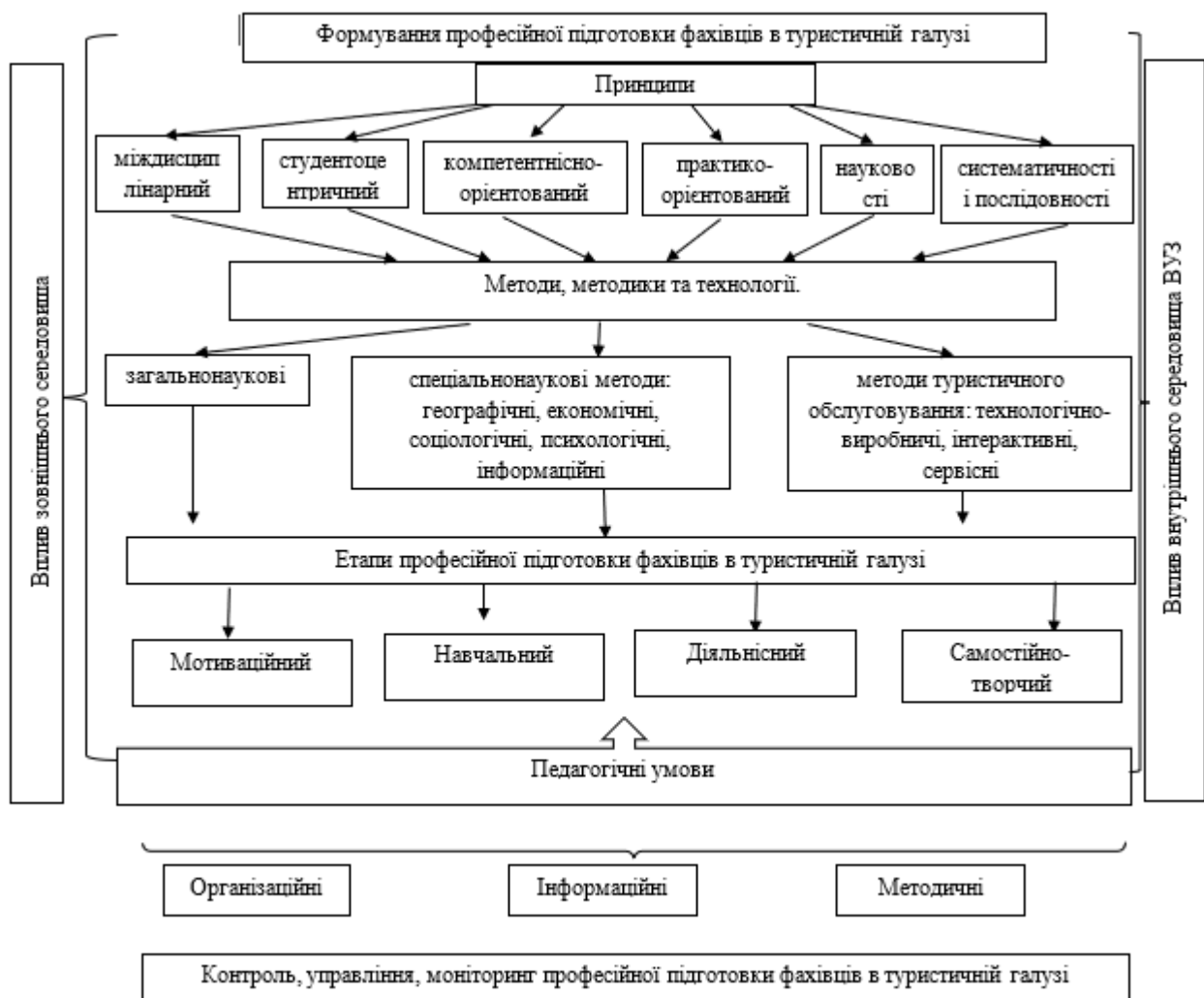

Рис. 5. Механізм реалізації професійної підготовки фахівців у туристичній галузі

Майбутній фахівець з туризму повинен уміти комплексно розв'язувати професійні завдання, проблеми та приймати ефективні рішення в умовах невизначеності, ризику, що передбачає застосування теоретичних знань, теорій і методів системи наук.

Тільки комплексний підхід до професійної підготовки фахівців у туристичній галузі дасть ефективний результат. Тільки з урахуванням методологічних підходів (компетентнісного, системного, аксіологічного, диференційованого), принципів (неперервності, науковості, свідомості, активності, синергізму, системності, демократизації та інтеграції) дасть змогу вдосконалити професійну підготовку майбутніх фахівців у туристичній галузі.

Використана література:

1. Стоян Т. А. Підготовка кадрів для туристичної галузі в сучасній Україні. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 6 "Історичні науки"* / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Видво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 10. С. 276–284.
2. Самохвал О. А. Теоретичні основи змісту професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі у ВНЗ України *Молодий вчений*, 2016. № 1 (38). С. 497–500.
3. Міжнародна туристична організація. URL: www.world-tourism.org (дата звернення: 12.11.2021).
4. Рабаданова Я. М. Особливості підготовки фахівців туристичної галузі. *Управління розвитком*. 2012. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/rabadanova.htm (дата звернення: 10.11.2021).
5. Матросова В. О., Перерва П. Г., Матросов О. Д. Кадрове забезпечення галузі туризму та гостинності. *Видавництво Львівської політехніки*. 2019. С. 515–516.

References:

1. Stoian T. A. (2013), *Pidhotovka kadriv dlia turystychnoi haluzi v suchasni Ukraini*. [Training for tourism industry in modern Ukraine]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 6: Istorychni nauky: / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova. K. : Vydvo NPU im. M. P. Drahomanova. Vyp. 10. S. 276–284* [in Ukrainian].
2. Samokhval O. A. (2016) *Teoretychni osnovy zmistu profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv turystychnoi haluzi u VNZ Ukrainy* [Theoretical Basis of Vocational Training of Future Specialists In Tourism iHigher Education Institutions of Ukraine]. *Molodyi vchenyi. № 1 (38) lystopad. S. 497–500* [in Ukrainian].
3. *Mizhnarodna turystychna orhanizatsiia* [World Tourism Organization] URL: www.world-tourism.org (data zvernennia: 12.11.2021).
4. Rabadanova Ya. M. (2012) *Osoblyvosti pidhotovky fakhivtsiv turystychnoi haluzi*. [Features of training of specialists in the tourism industry]. *Upravlinnia rozvytkom* URL: https://tourlib.net/statii_ukr/rabadanova.htm (data zvernennia: 10.11.2021).
5. Matrosova V. O., Pererva P. H., Matrosov O. D. (2019) *Kadrove zabezpechennia haluzi turyzmu ta hostynnosti* [Staffing of tourism and hospitality]. *Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2019. S. 515–516* [in Ukrainian].

Chepelevskaya M. M., Gurevych R. S. Development of a mechanism for the implementation of vocational training in the tourism industry

An analysis was made of modern requirements for the quality of professional training of specialists in the tourism industry. The relevance of tourism training is noted. Taking into account the experience of domestic scientists, the main aspects of training of future specialists in the field of tourism have been defined. The focus is on training because professionals are in short supply in the market. It was noted that one way to address this problem was to provide practical training in tourism, starting in school. The role of advanced vocational training in the tourism industry is justified. Organizational conditions for the training of specialists in the field of tourism have been identified and substantiated: a holistic approach to the content of education and training. A peculiarity of the content of tourism training is its orientation towards world experience of theoretical and practical vocational training, and the formation of hierarchical levels of tourism activity in accordance with levels of employment in the tourism sector. The main problem in the training of tourism personnel is the insufficient or non-existent practical skills of graduates in the tourism sector; as the level of cooperation with tourism firms is low.

A study has been carried out on the process of analysing the needs of professionals for quality education. In the training of tourism professionals, there is a need to create closer links between the training institutions and the enterprises, because these parties are interested in the quality training of tourism professionals. A mechanism has been developed for the implementation of vocational training in the tourism sector, which will make it possible to implement a system-wide integration of approaches that will ensure professional competence; Motivation of training and rapid adaptation of graduates to the tourism industry.

The quality of training in the tourism industry is quite acute, the problem requires further research and the search for the best solutions.

Key words: *specialist, tourism industry, mechanism, vocational training, higher education applicant, school, university, survey.*

УДК 378.091.322:001.891:17.022.1

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.42>

Червонська Л. М.

ПОСТНЕКЛАСИЧНІ СМИСЛИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДЕФІНІЦІЇ СУТНОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено розгляду постнекласичних смислів педагогічної дефініції сутності академічної культури здобувачів вищої професійної освіти. У процесі дослідження з'ясовано, що сучасна наукова рефлексія визначення “академічна культура” дає можливість диференціювати дефініції академічної культури за різними методологічними підходами: інституціональним, що розглядається з точки зору культури університету як соціального інституту; аксіологічним, відповідно до якого академічна культура розглядається з точки зору цінностей; деонтологічним, з точки зору якого академічна культура визначається як сукупність етичних норм; аксіологічно-деонтологічним, відповідно до якого академічна культура розглядається з позиції цінностей, норм, правил і зразків поведінки; праксеологічним, з погляду якого академічна культура характеризується як ефективна навчально-пізнавальна й навчально-дослідницька діяльність; дослідницьким, згідно з яким академічна культура розглядається як наукова діяльність; інформаційним, відповідно до якого академічна культура визначається як високий рівень опанування інформаційними технологіями; компетентісним, з погляду якого академічна культура розглядається як комплекс освітніх компетенцій. Наукові підходи дають змогу виокремити певні загальні концептуальні лексеми теорії академічної культури – цінності, норми, правила, діяльність, знання.

Наукова проєкція проаналізованих підходів дає можливість з'ясувати, що під “академічною культурою здобувача вищої професійної освіти” варто розуміти динамічне інтегроване суб'єктно-діяльнісне утворення, що передбачає наявність професійно-особистісних цінностей, культури спілкування й міжособистісної взаємодії, інформаційної грамотності й дотримання норм освітньо-наукової діяльності та правил поведінки, що діють у межах певного академічного середовища, установі.

Ключові слова: *академічна культура, академічний, культура, здобувачі вищої освіти, освітня-наукова діяльність, цінності, академічне середовище, освіта.*